

LZVKA zīdīšanas konsultantu prakses standarti

IEVADS

Latvijas Zīdīšanas veicināšanas konsultantu asociācijas (turpmāk – LZVKA) mērķis ir uzlabot sabiedrības veselību, palielinot Latvijā to bērnu skaitu, kuri tiek ēdināti ar mātes pienu, un veidot izpratni par zīdīšanas veicināšanas, atbalsta un aizsardzības lomu ģimenēs, sabiedrībā, nozares politikas veidotāju un speciālistu vidū.

LZVKA zīdīšanas konsultantu prakses standarti (turpmāk – Prakses standarti) ir vadlīniju kopums, kas definē LZVKA zīdīšanas konsultantu (turpmāk – konsultanti) mērķus un prasmes, veicot konsultanta pienākumus. Prakses standartos aprakstīta “labākā prakse” konsultanta darbā, lai nodrošinātu nemainīgu darba kvalitāti, kas aizsargā jauno ģimeņu veselību, drošību un labklājību.

Prakses standarti:

- veicina vienotu sistemātisku pieeju konsultanta darbā;
- ir paredzēti, lai vadītu un atbalstītu konsultanta ikdienas praksi;
- sniedz vadlīnijas zīdīšanas veicināšanas politikas, protokolu, izglītojošu programmu veidošanai un konsultanta darba kvalitātes celšanai;
- ir paredzēti izmantošanai praksē, ņemot vērā dažādus apstākļus un kultūras kontekstus.

Konsultanti ievēro šādus prakses vadīšanas dokumentus:

- Prakses standartus;
- LZVKA zīdīšanas konsultantu ētikas kodeksu;
- Krūts piena aizstājēju aprites starptautisko kodeksu un tam sekojošās Pasaules Veselības asamblejas rezolūcijas, ņemot vērā to, ka šis kodekss attiecas uz veselības aprūpes jomā strādājošajiem neatkarīgi no tā, vai tā prasības ir noteiktas valsts normatīvajos aktos un ir obligātas vai jāievēro brīvprātīgi.

Pirmais standarts. Konsultanta pienākumi

Konsultanta pienākums ir izturēties un rīkoties profesionāli, tostarp:

- 1.1. veikt konsultanta pienākumus darba vietā saskaņā ar iestādes politiku un vadlīnijām; privātā praksē ievērot LZVKA pieņemto zīdīšanas veicināšanas politiku un procedūras;
- 1.2. izvairīties no interešu konfliktiem savā darbā, it īpaši iesaistoties zīdīšanas aprīkojuma, palīgpiederumu un pakalpojumu ieteikšanā vai komerciālā izplatīšanā;
- 1.3. atbalstīt sievietes un jaunās ģimenes bērnu zīdīšanā un ēdināšanā, sniedzot nemedicīnisku atbalstu. Konsultants nav ārstniecības persona un nav tiesīgs uzstādīt medicīniskas diagnozes, ārstēt, izrakstīt medikamentus vai veikt medicīniskas manipulācijas;

- 1.4. piedalīties tālākizglītības pasākumos, lai nostiprinātu un paplašinātu konsultanta darbā nepieciešamās zināšanas un prasmes;
- 1.5. veikt sistemātisku sava darba novērtējumu;
- 1.6. balstīt savu praksi pētījumos un pierādījumos par laktāciju un zīdīšanu;
- 1.7. rūpēties par savu fizisko un emocionālo veselību un nepieciešamības gadījumā vērsties pie veselības aprūpes speciālistiem, kā arī apmeklēt supervīzijas, intervīzijas vai individuālu terapiju, lai neapdraudētu klientu drošību un nodrošinātu kvalitatīvu aprūpi.

Otrais standarts. Juridiskie aspekti

Konsultanta pienākums ir praktizēt saskaņā ar Latvijā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, ievērot klientu tiesības uz privātumu un konfidencialitāti, tostarp:

- 2.1. informēt klientu par savu kvalifikāciju un pieredzi, tostarp spēt izskaidrot atšķirības starp konsultantu, sertificētu LZVKA konsultantu un *IBCLC* konsultantu;
- 2.2. informēt klientu par izmaksām pirms pakalpojuma sniegšanas, noteikt godīgu un atbilstošu maksu par sniegtajiem pakalpojumiem;
- 2.3. iegūt klienta piekrišanu pirms:
 - novērošanas vai manipulācijām;
 - dalīties ar ārstiem vai citiem speciālistiem ar informāciju par konsultācijas gaitu un rezultātiem, ja šāda nepieciešamība rodas;
 - fotogrāfiju uzņemšanas, audiovizuālu, digitālu vai elektronisku ierakstu veikšanas jebkuram mērķim;
- 2.4. aizsargāt klienta konfidencialitāti;
- 2.5. veikt konsultāciju uzskaiti un dokumentāciju atbilstoši Fizisko personu datu aizsardzības likuma un citu normatīvo aktu prasībām;
- 2.6. Ievērot intelektuālā īpašuma tiesības attiecībā uz rakstiskiem materiāliem, fotogrāfijām, prezentācijām, ilustrācijām utt.

Trešais standarts. Konsultanta prakse

Konsultanta prakses mērķis ir zīdīšanas veicināšana un vadība. Tas vislabāk īstenojams, sadarbībā ar jauno ģimeni un citiem veselības aprūpes speciālistiem novēršot radušās zīdīšanas grūtības. Konsultanta prakse ietver:

- situācijas novērtējumu, aprūpes plānošanu, risinājumu īstenošanu un rezultātu izvērtēšanu;
- norāžu sniegšanu, paredzot iespējamo notikumu gaitu, un problēmu novēršanu;
- pilnīgu, precīzu un savlaicīgu konsultanta darba dokumentāciju;
- komunikāciju un sadarbību ar citiem veselības aprūpes speciālistiem.

- 3.1. Situācijas novērtējums:
 - 3.1.1. iegūt un dokumentēt nepieciešamo informāciju par sievieti un bērnu;
 - 3.1.2. sistemātiski apkopot objektīvu un subjektīvu informāciju;
 - 3.1.3. pārrunāt visu iegūto informāciju ar klientu.
- 3.2. Aprūpes plāns:
 - 3.2.1. analizēt iegūto informāciju, lai identificētu problēmas;
 - 3.2.2. izveidot aprūpes plānu, balstoties uz iegūto informāciju;
 - 3.2.3. organizēt atbalstu klientam vai nosūtīt papildu konsultācijai pie citiem veselības aprūpes speciālistiem.
- 3.3. Risinājumu īstenošana:
 - 3.3.1. Īstenot aprūpes plānu, ņemot vērā klienta kultūras un sociālas īpatnības;
 - 3.3.2. ievērot veselības, drošības un vispārējus piesardzības principus;
 - 3.3.3. sniegt situācijai atbilstošas iespējamās izvēles un rekomendācijas, izskaidrot dažādas pieejas un zinātnē balstītu, aktualizētu informāciju, ierādīt tehnikas un paņēmienus, lai klients pats spētu pieņemt lēmumu par situācijas risinājumu;
 - 3.3.4. ja konsultantam ir papildu kvalifikācija citā atbalsta profesijā (PEP mamma, dūla, aromterapiests, masieris, hendlinga speciālists utt.), skaidri nodalīt un informēt klientu, vai rekomendācijas viņš sniedz kā konsultants vai kā papildu pakalpojumu šo citu kvalifikāciju ietvaros;
 - 3.3.5. informēt klientu, ja konsultants ir arī ārstniecības persona;
 - 3.3.6. nepieciešamības gadījumā iedrošināt klientu izmantot citu veselības aprūpes speciālistu pakalpojumus, valsts piedāvātos sociālos pakalpojumus, atbalsta grupu palīdzību;
 - 3.3.7. izmantot aprīkojumu atbilstoši:
 - atturēties no nevajadzīgas vai pārmērīgas tā lietošanas;
 - nodrošināt aprīkojuma tīrību un labu tehnisko stāvokli;
 - apspriest ar klientu riskus un ieguvumus no ieteiktā aprīkojuma lietošanas, tostarp finansiālos aspektus;
 - demonstrēt pareizu aprīkojuma lietošanu un apkopi;
 - novērtēt izmantošanas efektivitāti un drošību;
 - 3.3.8. dokumentēt un nepieciešamības gadījumā nodot veselības aprūpes speciālistiem informāciju par:
 - situācijas novērtējumu;
 - ieteikto rīcību un sniegtajām rekomendācijām;
 - rezultātu novērtējumu;
 - aprūpes plāna izmaiņām;
 - turpmākajām stratēģijām.

3.4. Rezultātu izvērtēšana:

3.4.1. izvērtē aprūpes rezultātus;

3.4.2. mainīt aprūpes plānu, pamatojoties uz izvērtējumu.

Ceturtais standarts. Izglītošana un konsultācijas par zīdīšanu

Izglītošana un konsultācijas par zīdīšanu ir konsultanta neatņemama darba daļa.
Konsultants:

- 4.1. izglīto vecākus un ģimenes, lai veicinātu informētu lēmumu pieņemšanu par zīdaiņa un bērna ēdināšanu;
- 4.2. izmanto pragmatisku problēmu risināšanas pieeju, ņemot vērā klienta izglītības līmeni, kultūras īpatnības, vajadzības, mērķus un bažas;
- 4.3. sniedz preventīvas rekomendācijas, lai veicinātu optimālu zīdīšanas praksi un samazinātu problēmu vai komplikāciju iespējamību;
- 4.4. sniedz pozitīvu atgriezenisko saiti un emocionālu atbalstu, veicinot zīdīšanas turpināšanu, it īpaši saskaroties ar grūtībām vai sarežģītos apstākļos;
- 4.5. dalās ar aktuālo, uz pierādījumiem balstīto informāciju un praktiskajām iemaņām ar citiem veselības aprūpes speciālistiem.

Konsultantu sertifikācija un LZVKA Sertifikācijas komisija

LZVKA Sertifikācijas komisijas mērķis ir izveidot un ieviest konsultantu kvalifikācijas sertifikāciju un izsniegt konsultantiem akreditācijas dokumentus (sertifikātus), kas apliecina viņu atbilstību kvalifikācijai, tādējādi atbalstot sabiedrības veselības aizsardzību, drošību un labklājību.

Konsultantu sertifikācija un resertifikācija notiek saskaņā ar 2019. gada 20. oktobrī apstiprināto LZVKA Konsultantu sertifikācijas un resertifikācijas kārtību.

Konsultanta pienākums ir sekot sertifikāta derīguma termiņam, to savlaicīgi atjaunot.

Ja konsultants nepatiesi sevi reprezentē kā sertificētu zīdīšanas konsultantu, viņam var piemērot disciplinārsodu.

LZVKA zīdīšanas konsultantu prakses standarti
apstiprināti LZVKA valdes sēdē 2021. gada 28. oktobrī.